

Міжнародні економічні відносини

УДК 339.9

Лошенко Ірина Романівна

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри маркетингу, цифрової економіки та підприємництва
Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

Losheniuk Iryna

*Candidate of Technical Sciences, Associate Professor
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of
Kyiv National University of Trade and Economics
ORCID: 0000-0002-0692-9318*

Познанська Інна Володимирівна

*доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
завідувач кафедри управління персоналом і економіки праці
Одеський національний економічний університет*

Poznanska Inna

*Doctor of Economic Sciences, Senior Researcher
Odesa National University of Economics
ORCID: 0000-0001-7343-6663*

ВПЛИВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА СВІТОВУ ТОРГІВЛЮ ТА ЛАНЦЮГИ ПОСТАЧАННЯ

THE IMPACT OF THE WAR IN UKRAINE ON GLOBAL TRADE AND SUPPLY CHAIN

Анотація. У статті розглянуто стан світової торгівлі та трансформацію ланцюгів постачання в умовах негативного впливу воєнних і бойових дій, що тривають на території України. Встановлено,

*що тенденції зміцнення співпраці держав на світовому ринку обумовлені необхідністю протистояння глобальним викликам, взаємоузгодження дій для максимізації ефективності міжнародної взаємодії в умовах загострення кризових явищ. Детерміновано вплив війни в Україні на світову торгівлю, на сформовані та перевірені роками ланцюги постачання і обґрунтовано важливість вітчизняних товарів для учасників торговельних відносин. З'ясовано, що ситуація із світовою торгівлею протягом 2022 року була стабільною, хоч і з певними коливаннями, з'ясовано, що сукупність факторів (загострення геополітичної ситуації, зростання цін на енергоносії та інші ресурси, високі темпи інфляції, зниження очікувань бізнесу щодо економічного зростання, домінування грошово-кредитної політики центральних банків впливових держав та ін.), які розвиваються на фоні продовження війни в Україні, не дозволять у 2023 році зберегти стійкість світової торгівлі та стабільність економічного зростання. Розглянуто нові підходи до забезпечення глобальних ланцюгів постачання, зокрема *reshore* (релокація бізнесу до країни його походження), *dual sourcing* (подвійний пошук, при якому один і той самий товар доставляється двома постачальниками), *friend-shoring* (враховується морально-етична складова торгівлі). Висвітлено основні тренди у глобальних ланцюгах постачання, зокрема поглиблення американсько-китайської стратегічної конкуренції та зростання ролі великих нейтральних економік на глобальній геополітичній арені. Охарактеризовано роль України у світовій торгівлі і глобальних ланцюгах постачання. Встановлено, що світова торгівля у 2023 році сповільниться, а додатковий негативний вплив на даний процес, у контексті війни в Україні, матиме інтенсифікація протекціоністських заходів у сфері торгівлі, фрагментація торговельних мереж, а також проблеми у сфері безпеки, пов'язані із ланцюгами постачання.*

Ключові слова: війна, світова торгівля, міжнародні відносини, експорт, ланцюги постачання.

Summary. The article examines the state of world trade and the transformation of supply chains under the conditions of the negative impact of military and hostilities ongoing on the territory of Ukraine. It has been established that the trends of strengthening the cooperation of states in the world market are due to the need to confront global challenges, mutual coordination of actions to maximize the effectiveness of international cooperation in the conditions of aggravation of crisis phenomena. The impact of the war in Ukraine on world trade, on supply chains formed and tested over the years, and the importance of domestic goods for participants in trade relations is determined. It was established that the situation with world trade during 2022 was stable, albeit with certain fluctuations, it was found that a combination of factors (aggravation of the geopolitical situation, rising prices for energy and other resources, high inflation rates, a decrease in business expectations regarding economic growth, the dominance of the monetary policy of the central banks of influential states, etc.), which are developing against the background of the continuation of the war in Ukraine, will not allow maintaining the stability of world trade and the stability of economic growth in 2023. New approaches to ensuring global supply chains are considered, in particular reshore (relocation of business to its country of origin), dual sourcing (double search in which the same product is delivered by two suppliers), friend-shoring (the moral and ethical component of trade is taken into account). The main trends in global supply chains are considered, in particular, the deepening of US-Chinese strategic competition and the growing role of large neutral economies in the global geopolitical arena. The role of Ukraine in world trade and global supply chains is characterized. It is established that world trade will slow down in 2023, and an additional negative impact on this process, in the context of the

war in Ukraine, will be the intensification of protectionist measures in the field of trade, the fragmentation of trade networks, as well as security problems related to supply chains.

Key words: *war, world trade, international relations, export, supply chains.*

Постановка проблеми. Пріоритети України під час війни залишаються сталими – перемога, відновлення цілісності держави та гарантування виконання своїх зобов'язань перед міжнародними партнерами. Основною, еволюційно сформованою метою взаємодії держав у глобальному соціально-економічному просторі є протистояння кризовим проявам. Відсутність взаємоповаги між державами руйнує перспективи досягнення цієї мети. Сьогодні спостерігається розкол між державами, що змінює торговельні відносини між ними. У перспективі проблеми будуть лише загострюватись через зростання цін на ресурси, зокрема, енергоносії, блокування експорту українських життєво необхідних товарів, стрімку інфляцію, зміну процентних ставок, відсутність чіткого плану управління глобальними торговельними відносинами в умовах, що склалися, та відмову держави-агресора від пошуку цивілізованих методів взаємодії з світом.

В умовах подальшого розгортання бойових дій торговельні відносини України з іншими державами і надалі погіршуватимуться. Посилиться негативний вплив війни на торговельні процеси, які й так залишаються нестабільними через пандемію COVID-19 і повноцінно не відновилися після глобальної кризи, відбуватимуться зміни і виникатимуть тотальні проблеми у ланцюгах постачання, що лише загострює проблему.

Трансформація світової торгівлі триває, безупинно здійснюється пошук шляхів модернізації взаємодії держав з метою зниження втрат кожної з них. Безпрецедентний вплив на дані процеси спричинила

повномасштабна російсько-українська війна. Для сучасного світу ситуація є надзвичайно важкою, тому вивчення впливу війни на світову торгівлю та ланцюги постачання є особливо важливим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток світової торгівлі в умовах сучасних викликів досліджують О. Жабинець [1], Ю. Полякова, Л. Яремко, О. Шайда [2], І. Кобута [3], Т. Осташко [3; 4], Н. Калюжна, А. Шеремет [5] та інші науковці.

О. Жабинець проаналізувала трансформацію діяльності експортних підприємств, взаємозалежність між станом діяльності господарюючих суб'єктів та тенденціями у світовій торгівлі, обґрунтувала важливість пошуку нових альтернативних логістичних шляхів експорту товарів із України на світовий ринок [1]. Ю. Полякова, Л. Яремко і О. Шайда розглянули тренди у світовій торгівлі, охарактеризували стан світової економіки і торгівлі, ослабленої пост-пандемічними наслідками, узагальнили основні фактори, що провокують подальшу дестабілізацію (падіння економічної активності, зниження попиту на товари (включаючи імпорتنі), скорочення торговельних потоків та доходів від експортної діяльності) [2, с. 17]. Т. Осташко та І. Кобута проаналізували зміни у світовій торгівлі [3], зокрема Т. Осташко дослідила явище багатополлярності світової торгівлі та роль ключових суб'єктів ринку, що найбільше впливають на сталість його функціонування [4]. Вивчаючи логістичну систему України в умовах воєнних дій, Н. Калюжна і А. Шеремет розглянули пріоритети її відновлення з огляду на продовження військового конфлікту на території України в контексті підтримки функціонування ланцюгів постачання не лише у державному, а й у глобальному вимірах. Автори систематизували ключові критерії успішності логістичної системи України у перспективі [5].

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз стану світової торгівлі, ланцюгів постачання в умовах негативного впливу воєнних і бойових дій, що тривають на території України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Війна в Україні, розв'язана росією 24 лютого 2022 року, стала тригером для загальносвітового економічного спаду, сповільнення розвитку та росту ризиків, зумовлених кризовими тенденціями. Світове співтовариство об'єдналось у пошуках протидії агресору, проте спад економічної активності у глобальному розрізі неминучий. Загальні тенденції у світовій торгівлі протягом 2022 року оцінюються достатньо позитивно, оскільки за результатами року на 11,5% відбувся приріст у торгівлі товарами (з 22,3 трлн дол у 2021 році до 24,9 трлн дол за 2022 рік), на 14,5% приріст у торгівлі послугами (з 6,2 трлн дол у 2021 році до 7,2 трлн дол у 2022 році) [6]. Проте, така тенденція лише видається позитивною, оскільки її основним джерелом є ріст цін, зокрема на енергоносії, а не фізичне зростання обсягів торгівлі. Окрім того, варто зауважити, що продуктивним було лише перше півріччя 2022 року, що і забезпечило високий рівень показника; вже на початку третього кварталу з'явилися тенденції до погіршення ситуації у глобальній торгівлі:

- торгівля товарами скоротилася на 1%, а торгівля послугами зросла на 1,3% порівняно з 2 кварталом 2022 року;
- вартість світової торгівлі в 4 кварталі 2022 року знизилась як щодо товарів, так і щодо послуг [7].

Отже, ситуацію із світовою торгівлею протягом 2022 року можна охарактеризувати як стабільну, хоч і з певними коливаннями, що свідчить про наявність стійкого світового попиту та спроможність системи протистояти глобальним викликам.

2023 рік може стати важчим для світового співтовариства. Прогнозується, що війна в Україні залишатиметься тригером зростання

ризиків і розвитку кризових станів. Власне, світ та глобальні торговельні відносини, як форма прояву взаємодії держав, можуть зіткнутися з цілим комплексом руйнівних проблем економічного і політичного характеру:

- ускладнення чи навіть критичне загострення геополітичної ситуації;
- стрімке зростання цін на енергоносії (що вже само собою може сповільнити бізнес-активність, адже змусить суб'єкти господарювання послабити попит на ресурси). Очікується також зростання цін на проміжні ресурси та споживчі товари, що може зменшити обсяги імпорту і призвести до скорочення інтенсивності міжнародної торгівлі;
- зниження очікувань бізнесу відносно економічного зростання, погіршення його прогнозів щодо активності у глобальному вимірі;
- домінування грошово-кредитної політики центральних банків розвинутих, впливових держав, високі темпи інфляції;
- рекордно високий рівень сукупного світового боргу та зростання процентних ставок, що викликає серйозне занепокоєння щодо загальної прийнятності такого боргу для глобальної економіки. Очікується, що загострення економічних і фінансових умов ще більше посилить тиск на уряди держав, які мають великі борги, посилюючи тим самим їх вразливість; наслідками таких тенденцій буде скорочення інвестицій та міжнародних торговельних потоків.

За оцінкою The Economist Intelligence Unit, зростання світового ВВП у 2022 році сповільнилось на 1,1 п.п., що у порівнянні із 2021 роком становить 2,8%. З урахуванням того, що глобальний ВВП 2022 року оцінюється в 101,6 трлн дол, війна в Україні зумовлює колосальні втрати, які за результатами 2022 року оцінюються в 1,0 трлн дол. Проте, це не межа, тому що прогнози на 2023 рік лише погіршуються. На фоні таких перспектив у контексті продовження бойових дій Організація економічного співробітництва та розвитку прогнозує, що вже у 2023 році

війна в Україні може коштувати глобальному ВВП 2,8 трлн дол недоотриманої продукції [8].

Не можуть залишатись незмінними і глобальні ланцюги постачання. Вже триває їх трансформація, компанії переорієнтують свої ланцюги постачання якомога далі від воєнних дій та шукають методи отримання важливих ресурсів з інших держав, оминаючи росію. Варто зауважити, що країна-агресор відіграла впливову роль на світовому ринку, оскільки є виробником і постачальником не лише енергоносіїв, але й інших не менш затребуваних ресурсів – золота, недорогоцінних і дорогоцінних металів, добрив та багатьох продуктів харчування. Прогнозується, що у 2023 році підтримка України державами, які надають пріоритет торгівлі та інвестиційним зв'язкам лише між дружніми країнами, продовжить набирати обертів.

Трансформація системи глобальних ланцюгів постачання відбулася задовго до повномасштабного вторгнення росії в Україну. Світове співтовариство шукало методи оптимізації торгівлі ще в умовах пандемії COVID-19. Основним критерієм для більшості держав стала гнучкість логістики. Як зазначають аналітики з міжнародної консалтингової компанії McKinsey, індустрія глобальної торгівлі почала переформатовуватися: на зміну концепції «доставимо вчасно» прийшла концепція «доставимо за потреби». І це стало потужним базисом для підтримки і налагодження світової торгівлі в умовах війни в Україні. Окрім того, пандемія актуалізувала таке поняття, як reshore – процес релокації бізнесу до країни його походження (що було особливо застосовуваним серед компаній Північної Америки) [9]. Доцільним стало використання логістичними компаніями підходів подвійного пошуку (dual sourcing), коли один і той самий товар доставляється двома постачальниками. У березні 2022 року, як свідчать дані консалтингової компанії McKinsey, до такого формату звернулося вдвічі більше компаній, ніж за кілька місяців до того [9].

Геополітична ситуація продовжує провокувати створення нових форм забезпечення глобальних ланцюгів постачання, зокрема і таких, що враховують морально-етичну складову торгівлі. Мова йде про концепцію *friend-shoring* – співробітництво з країнами, що поділяють норми й цінності сучасної глобальної економіки.

Характерними трендами у глобальних ланцюгах постачання є:

- по-перше, поглиблення американсько-китайської стратегічної конкуренції, що посилює довгострокову тенденцію до фрагментації глобальної економіки та системи безпеки;
- по-друге, зростання ролі великих нейтральних економік (таких, як Індія, Саудівська Аравія, Туреччина та Бразилія) на глобальній геополітичній арені [8].

Американсько-китайське протистояння відбувається багато років, держави конкурують у різних сферах та є лідерами у цілих галузях. З початком війни в Україні конкуренція набула нового змісту, адже погляди США та Китаю на вибір стратегічних партнерів для перспективної співпраці відрізняються, а це лише загострює їх міждержавні відносини та підвищує напруженість у масштабах світового співтовариства. У контексті управління глобальними ланцюгами постачання міністр фінансів США Джанет Єллен у квітні 2022 року, на початку війни в Україні, зазначила: «Ми не можемо дозволити країнам використовувати свою ринкову позицію в ключових сировинних ресурсах, технологіях чи продуктах, щоб мати можливість підірвати нашу економіку або використовувати небажані геополітичні важелі. Давайте розвивати та поглиблювати економічну інтеграцію ... з країнами, на які ми знаємо, що можемо розраховувати» [10]. Власне, надійність партнерів, як базовий принцип концепції *friend-shoring*, є однією з основних вимог до побудови ланцюгів постачання в умовах війни в Україні.

У 2021 році на фоні загострення конкуренції між державами створено спільну Раду з торгівлі та технологій США-ЄС для протидії Китаю, призначення якої полягає у формуванні та реалізації економічної і технологічної політики та ініціатив, зокрема, в контексті світової торгівлі. На другій зустрічі Ради з торгівлі та технологій США-ЄС на рівні міністрів (травень 2022 року) у їх спільній заяві наголошено на необхідності продовження трансформації глобальних ланцюгів постачання, зацентровано увагу на «побудові більш географічно та комерційно диверсифікованих ланцюгів постачання, підкреслено надмірну залежність від Китаю щодо виробництва та обробки певних ресурсів і товарів» [10]. У контексті сучасних подій це потенційно може стати додатковою проблемою у 2023 році. В контексті трансформації глобальних ланцюгів постачання в рамках зустрічі міністрів визнано:

– необхідність створення системи раннього попередження, яка б сприяла обміну інформацією про потенційні збої в ланцюгах постачання напівпровідників;

– доцільність заохочення більшої прозорості в ланцюгах постачання, особливо в секторі напівпровідників, оскільки існує небажання суб'єктів приватного сектору ділитися комерційною інформацією про власні ресурси з урядами та конкурентами в галузі [10].

Хоча Україна не є ключовим учасником глобального ринку, варто наголосити, що експорт залізної руди та виробів із заліза, деяких металів, напівфабрикатів із металу та транспортного обладнання є найбільш актуальним для ланцюгів поставок торговельних партнерів України. Експорт товарів з України становить значну зовнішню пропозицію для Молдови (14%), Сенегалу (9%), Грузії (8%). Найбільш залежними від імпорту з України є країни Центральної та Східної Європи: Молдова імпортує понад 25%, а Грузія – майже 20% сільськогосподарської

продукції. За межами Європи – Туніс (15%), Єгипет (10%), Індія (8%), Туреччина (7%) і Ліван (7%) [11].

Війна в Україні та скорочення активності вітчизняних суб'єктів господарювання на світовому ринку можуть спричинити проблеми з експортом залізної руди, чавуну, феросплавів, титановмісних руд, прокату та інших товарів і послуг. Роль України у світовій торгівлі і глобальних ланцюгах постачання узагальнено в табл. 1.

Таблиця 1

Україна у світовій торгівлі: вплив війни на глобальні ланцюги постачання

Товари, що експортуються	Основні тенденції та зміни в умовах війни
Залізна руда	Протягом 1 кварталу 2023 року українські гірничо-видобувні компанії експортували залізної руди на 61,8% менше порівняно з аналогічним періодом 2022-го. Основні імпортери української руди Чехія – 27,2%, Словаччина – 26,55%, Польща – 24,06%. До початку війни основним експортером залізної руди був Китай, але через блокаду українських портів постачання сировини до КНР стало неконкурентоспроможним. На нових логістичних маршрутах витрати на доставку зросли щонайменше у 2 рази [12].
Чавун	У 1 кварталі 2023 року експорт передільного чавуну збільшився в натуральному виразі на 0,2% порівняно з аналогічним періодом 2022 року. Основні імпортери – Польща (56,83% поставок у грошовому виразі), Іспанія (18,61%) та Італія (11,75%) [13]. До війни понад половину чавуну, що експортувався з України, споживали США.
Феросплави	Експорт феросплавів у січні 2023 року зріс на 33,6% в натуральному виразі та скоротився на 35,5% – в грошовому виразі. Основні споживачі українських феросплавів – Польща (57,25% у грошовому еквіваленті), Китай (10,39%) та Туреччина (7,37%). Проблеми з логістикою змушують українських виробників скорочувати виробництво або тимчасово зупиняти потужності [14].
Титановмісні руди	У 2022 році експорт титановмісних руд знизився на 42%. Основні імпортери – Чехія (47,9%), США (11,9%), Румунія (9,7%). У 2021 році основними імпортерами були Мексика (21,2%), Китай (18,2%) і Чехія (14,1%). Війна суттєво вплинула на підприємства титанової галузі. Зокрема, ПрАТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» на час воєнних дій змінила логістичні ланцюги постачання – відвантажує ільменітову руду через порти в Румунії та Польщі [15].
Прокат	У 2022 році експорт металопрокату з України зменшився на 73 % порівняно з 2021 роком. За 1 квартал 2023 року Україна експортувала 96,48 тис. т довгого

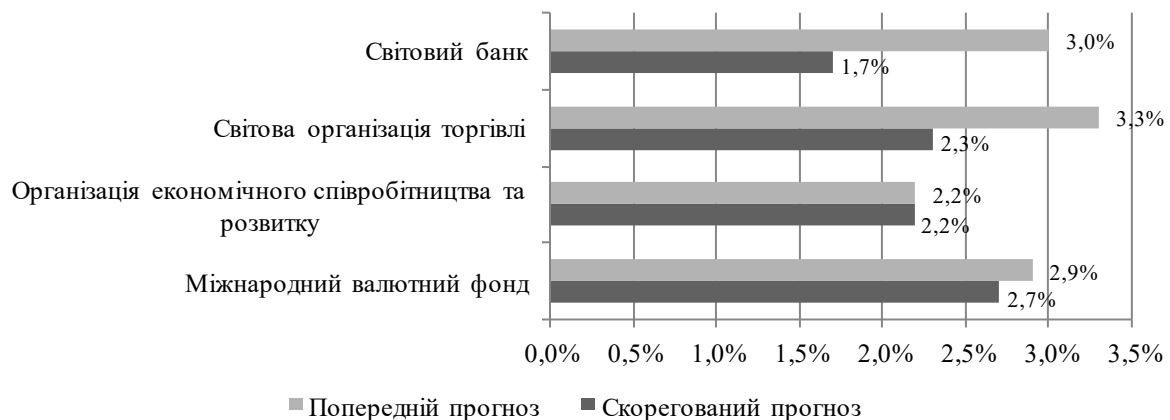
	<p>прокату. Експортна виручка скоротилася на 58,2% порівняно з аналогічним періодом 2022 року. Основні імпортери прутків та брусків гарячекатаних у бунтах у грошовому еквіваленті – Румунія (45,1%) та Польща (29,6%); дроту – Польща (38%) та Німеччина (19,4%); інших прутків та брусків – Молдова (70,4%), Словаччина (14,9%) та Польща (10,8%) [16].</p> <p>Блокада морських портів унеможливило відвантаження значних обсягів продукції, оскільки залізницею прокат експортується переважно до Європи, а логістичні витрати перевищують довоєнні показники у кілька разів [17].</p>
Неон	<p>Світові виробники мікросхем відчували різке скорочення експорту чистого неону з України, яка постачала 70% світового неону. Основними імпортерами були США (11% імпорту), Австрія (7%), Угорщина (5%) [11]. 65% газоподібного неону виробляв завод CryoIn (м. Одеса). Війна в Україні призвела до закриття даного заводу, що може спровокувати ще більший дефіцит комп'ютерних чипів у всьому світі.</p>
ІТ-послуги	<p>За січень-лютий 2023 року експортна виручка ІТ-послуг знизилася на 27,3% порівняно з аналогічним періодом 2022 року, що в основному є наслідком блекаутів.</p>
Агропродовольча продукція	<p>У 1 кварталі 2023 року експорт агропродовольчої продукції на 5% перевищив показник за аналогічний період 2022 року. У березні 2023 року експорт агропродукції збільшився на 12% порівняно з лютим і сягнув найвищого з початку війни показника – 7,8 млн тон. 51% експорту здійснено з використанням «зернового коридору», а решта – альтернативними експортними маршрутами [18].</p> <p>Основним імпортером українського продовольства є Китай (986 млн дол США). До топ-10 також увійшли Румунія, Туреччина, Польща, Нідерланди, Іспанія, Угорщина, Італія, Німеччина та Єгипет. Ці десять країн разом забезпечують 71 % доходів українських агроекспортерів [19].</p>

Джерело: сформовано авторами за даними [11-19]

Україна позиціонує себе як перспективна держава на теренах світового співтовариства, її роль не є впливовою, проте відсутність налагодженого механізму постачання ключових матеріалів може ускладнити діяльність господарюючих суб'єктів у різних країнах. Українські металургійні підприємства поступово нарощують потужності, попит на світових ринках поживається. Але для повного відновлення потужностей необхідне розблокування вітчизняних морських портів для продукції галузі. Незважаючи на повномасштабну війну, Україна продовжує експортувати сільськогосподарську продукцію, вирішуючи

проблему глобального продовольчого забезпечення та валютних надходжень для власної економіки.

Трансформація торговельних відносин сповільнює динаміку економічного зростання. За результатами 2022 року Світовий банк здійснив коригування прогнозних темпів світового економічного зростання на 2023 рік, з урахуванням сучасних подій в Україні і в світі (рис. 1).

Рис. 1. Скореговані прогнози зростання світової економіки на 2023 рік

Джерело: сформовано авторами на основі [20]

Світовий банк прогнозує погіршення показників у 2023 році та поступове відновлення їх у 2024 році (табл. 2), хоча беззаперечним є той факт, що неможливо буде досягнути рівня активності, який існував до початку повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Світова торгівля у 2023 році сповільниться, а додатковий негативний вплив на даний процес, у контексті війни в Україні, матиме інтенсифікація протекціоністських заходів у сфері торгівлі, фрагментація торговельних мереж, а також проблеми у сфері безпеки, пов'язані із ланцюгами постачання [20].

Таблиця 2

Динаміка глобального економічного зростання і світової торгівлі

Роки	2020	2021	2022 (оціночний)	2023 (прогноз)	2024 (прогноз)
Зміна реального ВВП порівняно з попереднім роком, %					
Світ	-3,2	5,9	2,9	1,7	2,7
Країни з розвинутою економікою (США, Євросоюз, Японія)	-4,3	5,3	2,5	0,5	1,6
Економіки, де формується ринок та які розвиваються (ЕФРР)	-1,5	6,7	3,4	3,4	4,1
Обсяг світової торгівлі, %	-8,2	10,6	4,0	1,6	3,4

Джерело: сформовано авторами за даними [20].

Висновки. В результаті проведеного дослідження детерміновано вплив війни в Україні на світову торгівлю. У глобальному вимірі економічна система зазнала втрат, хоча їх обсяги були контрольованими та не мали критичних наслідків для світового співтовариства. Основними трендами 2022 року були: підтримка ефективності глобальних торговельних відносин, економічної стійкості, оптимізація міжнародної торгівлі та впорядкування глобальних ланцюгів постачання, пошук шляхів стримання озброєної агресії росії, обмеження участі держави-агресора у міжнародних торговельних процесах та зниження її ролі у світовому співтоваристві. Проте, на 2023 рік прогнози більш невтішні, адже сукупність факторів (загострення геополітичної ситуації, зростання цін на енергоносії та інші ресурси, високі темпи інфляції та ін.), що розвиваються на фоні продовження війни в Україні, не дозволять зберегти стійкість світової торгівлі та стабільність економічного зростання. Окрім того, трансформація взаємодії між державами, яка виникла внаслідок розподілу думок і ставлення лідерів різних держав до воєнних дій в Україні, зумовила зміни у глобальних ланцюгах поставок. З'ясовано, що на сьогодні пріоритетну роль у світовій торгівлі відіграє надійність

торговельних партнерів, гнучкість механізмів і каналів постачання ресурсів, матеріалів, продукції і послуг.

Подальші дослідження доцільно зорієнтувати на формуванні методів збереження економічної активності на світовому ринку, оптимізації та підвищення надійності ланцюгів постачання для підтримання стійкості і єдності світового співтовариства. Дане завдання особливо важливе не лише в умовах війни в Україні, але й на етапі повоєнної відбудови української економіки та повернення активності нашій державі в контексті міжнародних торговельних відносин.

Література

1. Жабинець О. Чинники глобальних змін у міжнародній торгівлі та військова агресія Росії: вплив на розвиток експортної діяльності регіонів України. *Галицький економічний вісник*. 2022. №2 (75). С. 82–91. doi: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.02
2. Полякова Ю. В., Яремко Л. А., Шайда О. Є. Міжнародна торгівля і глобальні виклики. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2021. №3 (120). С. 13–18.
3. Осташко Т., Кобута І. Зміни у світовій торгівлі та торговельній політиці в умовах пандемії Covid-19: виклики і можливості для України. *Ринок: прогноз і кон'юнктура*. 2020. №3. С. 7–24. doi: <https://doi.org/10.15407/eip2020.03.007>
4. Осташко Т. Багатополярність світової торгівлі: виклики і «коридор можливостей» для України. *Ринок: прогноз і кон'юнктура*. 2021. №4. С. 29–52.
5. Калюжна Н. Г., Шеремет А. С. Логістична система України: актуальні проблеми та пріоритети відновлення. *Бізнес Інформ*. 2022. №4. С. 90–96. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-4-90-96>

6. International merchandise trade and trade in services. *UNCTADstat*. 2023. URL:https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en (дата звернення: 21.04.2023).
7. Global Trade Update (December 2022). United Nations Conference on Trade and Development. 2022. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditcinf2022d4_en.pdf (дата звернення: 21.04.2023).
8. The war in Ukraine: Russia's ruptured relations with the West Geopolitics, supply chains and power dynamics in 2023. The Economist Intelligence Unit Limited. 2023. URL: <https://www.eiu.com/n/campaigns/russia-ukraine-outlook-2023/> (дата звернення: 21.04.2023).
9. White O., Buehler K., Smit S., Greenberg E., Mysore M. ... Chewning E. War in Ukraine: Twelve disruptions changing the world. McKinsey & Company. 2023. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/war-in-ukraine-twelve-disruptions-changing-the-world> (дата звернення: 21.04.2023).
10. Benson E., Kapstein E. The limits of «Friend-Shoring». Center for Strategic and International Studies. 2023. URL: <https://www.csis.org/analysis/limits-friend-shoring> (дата звернення: 21.04.2023).
11. Війна рф проти України: вплив на глобальні ланцюги вартості. *UkraineInvest*. 2023. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/uk/news/22-09-22/> (дата звернення: 21.04.2023).
12. Колісніченко В. Український ГМК у березні 2023 року збільшив експорт руди на 25% м./м. *GMK Center*. 2023. URL: <https://gmk.center/ua/news/ukrainskij-gmk-u-berezni-2023-roku-zbilshiv-eksport-rudi-na-25-m-m/> (дата звернення: 21.04.2023).
13. Україна незначно наростила експорт чавуну. *Minprom*. 2023. URL: <https://minprom.ua/news/294288.html> (дата звернення: 24.04.2023).

14. Колісниченко В. Феросплавники України в січні 2023 року збільшили експорт продукції на 1,8% м./м. *GMK Center*. 2023. URL: <https://gmk.center/ua/news/ferospлавники-ukraini-v-sichni-2023-roku-zbilshili-eksport-produktsii-na-1-8-m-m/> (дата звернення: 24.04.2023).
15. Григоренко Ю. Український титан: у 2022 році експорт титановмісних руд з України знизився на 42% р./р. *GMK Center*. 2023. URL: <https://gmk.center/ua/posts/ukrainskyj-tytan-u-2022-rotsi-eksport-tytanovmisnykh-rud-z-ukrainy-znyzyvsia-na-42-r-r/> (дата звернення: 24.04.2023).
16. Українські метпідприємства у березні-2023 збільшили експорт довгого прокату на 46%. Профспілка металургів і гірників України. 2023. URL: <http://pmguinfo.dp.ua/12-gmk/6498-ukrajinski-metpidpriemstva-u-berezni-2023-zbilshili-eksport-dovgogo-prokату-na-46> (дата звернення: 24.04.2023).
17. Колісниченко В. Українські металурги у березні збільшили експорт плоского прокату на 67% м./м. *GMK Center*. 2023. URL: <https://gmk.center/news/ukrainskie-metallurgi-v-marte-uvlichili-eksport-ploskogo-prokata-na-67-m-m/> (дата звернення: 24.04.2023).
18. Україна в березні 2023 р. наростила експорт агропродукції на 12%. *Інтерфакс-Україна*. 2023. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/902000.html> (дата звернення: 24.04.2023).
19. Україна збільшила експорт агропродовольчої продукції у I кварталі 2023 року. *Agravery.com*. 2023. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/ukraina-zbilsila-eksport-agroprodovolcoi-produktsii-u-i-kvartali-2023-roku> (дата звернення: 24.04.2023).
20. Гавриленко Н., Широкий Г. Перспективи світової економіки в 2023-2024 роках. *Національний інститут стратегічних досліджень*.

Центр зовнішньополітичних досліджень. 2023. URL:
https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-01/svitoviy-bank_pdf.pdf (дата
звернення: 21.04.2023).

References

1. Zhabynets, O. (2022). Chynnyky hlobalnykh zmin u mizhnarodnii torhivli ta viiskova ahresiia Rosii: vplyv na rozvytok eksportnoi diialnosti rehioniv Ukrainy. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*. No. 2 (75). P. 82–91. doi: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.02
2. Poliakova, Yu. V., Yaremko, L. A., Shaida, O. Ye. (2021). Mizhnarodna torhivlia i hlobalni vyklyky. *Derzhava ta rehiony. Serii: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*. No 3 (120). P. 13–18.
3. Ostashko, T., Kobuta, I. (2020). Zminy u svitovii torhivli ta torhovelanii politytsi v umovakh pandemii Covid-19: vyklyky i mozhlyvosti dlia Ukrainy. *Rynok: prohnoz i koniunktura*. No 3. P. 7–24. doi: <https://doi.org/10.15407/eip2020.03.007>
4. Ostashko, T. (2021). Bahatopoliarnist svitovoi torhivli: vyklyky i «korydor mozhlyvostei» dlia Ukrainy. *Rynok: prohnoz i koniunktura*. No 4. P. 29–52.
5. Kaliuzhna, N. H., Sheremet, A. S. (2022). Lohistychna systema Ukrainy: aktualni problemy ta priorytety vidnovlennia. *Biznes Inform*. No 4. P. 90–96. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-4-90-96>
6. International merchandise trade and trade in services. (2023). *UNCTADstat*. URL: https://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx?sCS_ChosenLang=en (Accessed on April 21, 2023).
7. Global Trade Update (December 2022). United Nations Conference on Trade and Development. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditcinf2022d4_en.pdf (Accessed on April 21, 2023).

8. The war in Ukraine: Russia's ruptured relations with the West Geopolitics, supply chains and power dynamics in 2023. (2023). The Economist Intelligence Unit Limited.. URL: <https://www.eiu.com/n/campaigns/russia-ukraine-outlook-2023/> (Accessed on April 21, 2023).
9. White, O., Buehler, K., Smit, S., Greenberg, E., Mysore, M. ... Chewning, E. (2023). War in Ukraine: Twelve disruptions changing the world. McKinsey & Company. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/war-in-ukraine-twelve-disruptions-changing-the-world> (Accessed on April 21, 2023).
10. Benson, E., Kapstein, E. (2023). The limits of «Friend-Shoring». Center for Strategic and International Studies. URL: <https://www.csis.org/analysis/limits-friend-shoring> (Accessed on April 21, 2023).
11. Viina rf proty Ukrainy: vplyv na hlobalni lantsiuhy vartosti. (2023). *UkraineInvest*. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/uk/news/22-09-22/> (Accessed on April 21, 2023).
12. Kolisnichenko, V. (2023). Ukrainyskiy HMK u berezni 2023 roku zbilshyv eksport rudy na 25% m./m. (2023). *GMK Center*. URL: <https://gmk.center/ua/news/ukrainskij-gmk-u-berezni-2023-roku-zbilshiv-eksport-rudi-na-25-m-m/> (Accessed on April 21, 2023).
13. Ukraina neznachno narostyla eksport chavunu. (2023). *Minprom*. URL: <https://minprom.ua/news/294288.html> (Accessed on April 24, 2023).
14. Kolisnichenko, V. Ferosplavnyky Ukrainy v sichni 2023 roku zbilshyly eksport produktsii na 1,8% m./m. (2023). *GMK Center*. URL: <https://gmk.center/ua/news/ferosplavniki-ukraini-v-sichni-2023-roku-zbilshili-eksport-produkcii-na-1-8-m-m/> (Accessed on April 24, 2023).
15. Hryhorenko, Yu. Ukrainyskiy tytan: u 2022 rotsi eksport tytanovmisnykh rud z Ukrainy znyzysia na 42% r./r. (2023). *GMK Center*. URL:

- <https://gmk.center/ua/posts/ukrainskyj-tytan-u-2022-rotsi-eksport-tytanovmisnykh-rud-z-ukrainy-znyzyvsia-na-42-r-r/> (Accessed on April 24, 2023).
16. Ukrainski metpidpriemstva u berezni-2023 zbilshyly eksport dovhoho prokatu na 46%. (2023). *Profspilka metalurhiv i hirnykiv Ukrainy*. URL: <http://pmguinfo.dp.ua/12-gmk/6498-ukrajinski-metpidpriemstva-u-berezni-2023-zbilshili-eksport-dovgogo-prokatu-na-46> (Accessed on April 24, 2023).
17. Kolisnychenko, V. Ukrainski metalurhy u berezni zbilshyly eksport ploskoho prokatu na 67% m/m. (2023). *GMK Center*. URL: <https://gmk.center/news/ukrainskie-metallurgi-v-marte-uvelichili-eksport-ploskogo-prokata-na-67-m-m/> (Accessed on April 24, 2023).
18. Ukraina v berezni 2023 r. narostyla eksport ahroproduksii na 12%. (2023). *Interfaks-Ukraina*. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/902000.html> (Accessed on April 24, 2023).
19. Ukraina zbilshyla eksport ahroprodovolchoi produktsii u I kvartali 2023 roku. (2023). *Agravery.com*. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/ukraina-zbilsila-eksport-agroprodovolcoi-produkcii-u-i-kvartali-2023-roku> (Accessed on April 24, 2023).
20. Havrylenko, N., Shyrokyi, H. Perspektyvy svitovoi ekonomiky v 2023-2024 rokakh. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. (2023). *Tsentr zovnishnopolitychnykh doslidzhen*. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-01/svitoviy-bank_pdf.pdf (Accessed on April 24, 2023).